

adresată de Tudor poporului, la Padeș, în care este rostit scopul antifeudal¹. La numai câteva zile după ce Tudor a participat la întrunirile de la consulatul rusesc și din casa vornicului Const. Samurcaș, la București; după ce, înțeles cu boierii, și-a asumat misiunea de a răscula pe panduri; după ce a încheiat acordul cu căpeteniile eteriste din București, — el declară război boierilor, nu turcilor, prin proclamația de la Padeș. Între aceste două atitudini este o contradicție radicală. Cum o putem explica și unde trebuie să vedem adevăratul scop al răscoalei?

După I. C. Filitti, proclamațiile lui Tudor Vladimirescu nu se opuneau programului Eteriei, ci aveau rostul să-l acopere. «Erau menite numai să ascundă turcilor adevărul, pînă la momentul oportun»². Pe această linie merge mai departe A. Oțetea, afirmînd, în studiul său din 1945, că proclamația de la Padeș și primul arz către Poartă nici n-au fost redactate de Tudor, ci i-au fost date acestuia de Eterie. Vladimirescu, înainte de începerea răscoalei, a asistat «la toate reuniunile șefilor eteriști, care aveau loc fie la consulatul rusesc, fie la un boier. În cursul acestor reuniuni planurile insurecției fură stabilite, rolurile distribuite și proclamațiile redactate; Tudor nu avu decît să-și ia copie după ele»³. Aici este implicată ideea stranie că proclamația de la Padeș, care chema poporul la luptă împotriva căpeteniilor «bisericești» și «politicești» și împotriva «tiranilor boieri», a fost alcătuită cu știrea și chiar cu colaborarea boierilor eteriști. Este cu neputință de crezut ca tocmai printr-un asemenea mijloc tactic să fi căutat boierii să ascundă în ochii turcilor adevăratele țeluri ale răscoalei.

A nu recunoaște paternitatea șefului de panduri asupra proclamației de la Padeș și a arzului către Poartă și a crede că el a răsculat pe țărani urmînd poveștele Eteriei, cu care boierii erau de acord («Să urmezi precum ești povățuit!» — îi reamintesc lui Tudor cei trei bani, în scrisoarea lor din 15 ianuarie 1821), înseamnă a susține implicit că, prin Tudor Vladimirescu, Eteria și boierii au chemat poporul la lupta de clasă, pentru a-l putea folosi în lupta națională. Acestea sînt implicațiile punctului de vedere susținut de acad. A. Oțetea, privitor la proclamația de la Padeș, și considerăm că ele nu pot fi primite.

Arzul către Poartă, scris o dată cu proclamația, ca și jalba către pașa Vidinului, cuprind, cu toate declarațiile de supunere față de sultan, atîta revoltă îndreptată contra clasei stăpînitoare, încît este neverosimil ca niște boieri să le fi aprobat conținutul dintr-un calcul diplomatic. Boierii sînt «nemilostivi tîlhari»; ei sînt «tiranii noștri cei cumpliți» — se spune în aceste plîngerii. În cîrdășie cu domnii, ei «au întocmit... prădarea și stingerea țării». Domnitorii și boierii, «greci și romîni, unindu-se cu toții, ne-au prădat și ne-au despuțat, încît am rămas numai cu sufletele». Asuprirea este tot mai mare căci sub domnia din urmă «tiranii» «ne-au prădat ca niciodată mai înainte și peirii cei de istov fără de milostivire pre noi ne-au dat...» Sînt stigmatizați toți exploataorii (cu excepția turcilor, ce trebuiau neutralizați) și desprindem ideea că statul e al lor. Citim printre rînduri că exploatarea și jaful au căpătat o legiferare politică, de aceea trebuie zdrobită oligarhia care conduce. Poporul s-a ridicat împotriva întregii clase boierești⁴.

¹ *Ibidem*, p. 207.

² I. C. Filitti, *op. cit.*, p. 6.

³ A. Oțetea, *Tudor Vladimirescu și mișcarea eteristă...*, p. 374, 135, 4.

⁴ *Doc. răs. 1821*, vol. I, p. 208—211.